

Socijalna zaštita u Crnoj Gori 2018 - 2019. godina^(p)

(ESSPROS metodologija)

Za ukupne troškove socijalne zaštite, u 2019. godini, izdvojeno je 805 948 940 eura što je povećanje za 3,7% u odnosu na 2018. godinu. Ukupni troškovi socijalne zaštite zabilježili su rast usljed povećanja ukupnih troškova za socijalne naknade u funkcijama bolest/zdravstvena zaštita, invaliditet, starost, naslednici i nezaposlenost.

Ukupni troškovi za socijalne naknade u 2019. godini predstavljali su 97,0% od ukupnih troškova za socijalnu zaštitu, što je na približno istom nivou kao u prethodnoj godini.

Prema funkcijama socijalne zaštite, u 2019. godini, najveći udio u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite odnosio se na troškove za funkciju starost 305 818 199 eura odnosno 39,1%, dok funkcija bolest/zdravstvena zaštita 239 765 694 eura odnosno 30,7%. Treća grupa po visini troškova je funkcija naslednici, koja je iznosila 92 052 883 eura odnosno 11,8%, nakon čega slijede funkcije invaliditet i porodica / djeca.

U poređenju sa prethodnom godinom, u 2019. godini rast troškova u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite zabilježen je kod funkcija bolest/zdravstvena zaštita (za 1,0 procentni poen) i funkcije nezaposlenost (za 0,7 procentnih poena). S druge strane, troškovi za funkciju starost su se smanjili (za 0,7 procentnih poena), funkciju porodica/djeca i funkciju socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana (za 0,3 procentna poena), funkciju naslednici (za 0,2 procentna poena) i funkciju invaliditet (za 0,1 procentni poen). Podaci su prikazani u Tabeli 1.

Udio troškova socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu Crne Gore u 2019. godini iznosio je 16,3%, što je smanjenje za 0,4 procentni poen u odnosu na 2018. godinu. Uprkos nominalnom rastu ukupnih troškova socijalne zaštite u 2019. godini, udio troškova socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu Crne Gore u 2019. godini zabilježio je pad, usled nominalnog rasta bruto domaćeg proizvoda u 2019. godini za 6,2%. Podaci su prikazani u Tabeli 2.

U svim funkcijama socijalne zaštite u Crnoj Gori, isključujući funkciju bolest/zdravstvena zaštita, novčane naknade predstavljaju najveći udio svih naknada. Podaci su prikazani u Tabeli 3.

Najveći udio socijalnih naknada koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja u 2018. i u 2019. godini se odnosio na funkcije bolest/zdravstvena zaštita, invaliditet i nezaposlenost. Podaci su prikazani u Tabeli 4.

^(p) Podaci za 2019. godinu su preliminarni,
Podaci za 2018. godinu su konačni

Tabela 1. Ukupni troškovi socijalne zaštite i udio pojedinih funkcija u ukupnim troškovima za naknade socijalne zaštite u Crnoj Gori

	2018		2019 (p)	
	u EUR	u %	u EUR	u %
Ukupni troškovi socijalne zaštite	777 023 374	100,0	805 948 940	100,0
Ukupni troškovi za socijalne naknade prema funkcijama	754 396 488	97,1	781 999 345	97,0
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	224 431 844	29,7	239 765 694	30,7
<i>Invaliditet</i>	64 103 687	8,5	66 077 092	8,4
<i>Starost</i>	300 108 501	39,8	305 818 199	39,1
<i>Naslednici</i>	90 631 927	12,0	92 052 883	11,8
<i>Porodica/djeca</i>	31 925 020	4,2	30 776 671	3,9
<i>Nezaposlenost</i>	24 126 361	3,2	30 167 098	3,9
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	19 069 149	2,5	17 341 709	2,2
Administrativni troškovi	21 316 091	2,7	22 725 072	2,8
Ostali izdaci	1 310 795	0,2	1 224 523	0,2

Tabela 2. Udio troškova socijalne zaštite i troškova za naknade socijalne zaštite (% u BDP –u)⁽¹⁾ u Crnoj Gori

u %	2018	2019(p)
Ukupni troškovi socijalne zaštite	16,7	16,3
Ukupni troškovi za socijalne naknade, prema funkcijama	16,2	15,8
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	4,8	4,8
<i>Invaliditet</i>	1,4	1,3
<i>Starost</i>	6,4	6,2
<i>Naslednici</i>	1,9	1,9
<i>Porodica/djeca</i>	0,7	0,6
<i>Nezaposlenost</i>	0,5	0,6
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	0,4	0,4

⁽¹⁾Konačni podaci za bruto domaći proizvod BDP u tekućim cijenama, 2018. i 2019. godina
http://www.monstat.org/uploads/files/Nacionalni%20racuni/BPD/Godisnji%20BDP%202019_crn.pdf

Tabela 3. Udio novčanih i nenovčanih naknada socijalne zaštite u različitim funkcijama socijalne zaštite u Crnoj Gori

u %

	2018		2019(p)	
	novčane	nenovčane	novčane	nenovčane
Ukupni troškovi za socijalne naknade prema funkcijama	70,2	29,8	68,9	31,1
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	8,4	91,6	7,5	92,5
<i>Invaliditet</i>	91,1	8,9	89,7	10,3
<i>Starost</i>	99,7	0,3	99,7	0,3
<i>Naslednici</i>	94,8	5,2	94,7	5,3
<i>Porodica/djeca</i>	92,0	8,0	92,6	7,4
<i>Nezaposlenost</i>	93,6	6,4	91,6	8,4
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	80,7	19,3	78,6	21,4

Tabela 4. Udio naknada socijalne zaštite u različitim funkcijama socijalne zaštite s obzirom na to temelje li se na provjeri materijalnog stanja ili ne, u Crnoj Gori

u %

	2018		2019(p)	
	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja
Ukupni troškovi za socijalne naknade prema funkcijama	97,2	2,8	97,4	2,6
<i>Bolest/ zdravstvena zaštita</i>	100,0	0,0	100,0	0,0
<i>Invaliditet</i>	100,0	0,0	100,0	0,0
<i>Starost</i>	99,0	1,0	99,1	0,9
<i>Naslednici</i>	99,6	0,4	99,6	0,4
<i>Porodica/djeca</i>	97,6	2,4	97,5	2,5
<i>Nezaposlenost</i>	100,0	0,0	100,0	0,0
<i>Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana</i>	11,5	88,5	5,3	94,7

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci prikazani u ovom saopštenju rezultat su prikupljanja administrativnih podataka od izvještajnih jedinica. Statistika Socijalne zaštite u Crnoj Gori (ESSPROS Metodologija) sprovodi se shodno Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. List CG“, br. 18/12 i 47/19) i Godišnjem planu zvanične statistike za 2021. godinu („Sl. List CG“, br. 7/21).

Obuhvat i uporedivost

ESSPROS (Evropski sistem Integrisane statistike Socijalne zaštite) je harmonizovani sistem koji služi kao instrument analize i uporedivosti finansijskih tokova socijalne zaštite. Ciljevi ESSPROS-a su da pruži sveobuhvatan i koherentan opis socijalne zaštite u državama članicama Evropske unije i zemljama kandidatima za članstvo u Evropskoj uniji, kroz obuhvatanje socijalnih davanja i njihovog finansiranja, usmjerenost na međunarodnu uporedivost i usaglašavanje sa drugim statistikama.

Definicije

Socijalna zaštita obuhvata intervencije od strane državnih ili privatnih tijela namijenjene smanjenju finansijskog opterećenja domaćinstava i pojedinaca od definisanog niza rizika ili potreba, pod uslovom da ne postoji istovremeno uzajamno ili individualno rješenje (intervencije gdje je primalac socijalne zaštite dužan da istovremeno obezbijedi nešto ekvivalentne vrijednosti u zamjenu).

Rizici ili potrebe u ESSPROS-ovoj metodologiji iskazani kao funkcije programa socijalne zaštite, koji zahtijevaju socijalnu zaštitu, navode se u nastavku teksta:

Bolest/zdravstvena zaštita – rizik od bolesti obuhvata održavanje prihoda i novčanu pomoć u vezi sa fizičkom ili duševnom bolešću isključujući invaliditet, dok potreba zdravstvene zaštite obuhvata održavanje, vraćanje i poboljšanje zdravlja zaštićenih osoba bez obzira na uzrok poremećaja.

Invaliditet - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, osim zdravstvene zaštite, u vezi s nemogućnošću fizički ili mentalno hendikepiranih lica da se bave ekonomskim i društvenim aktivnostima.

Starost - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa starošću.

Naslednici - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa smrću člana porodice.

Porodica/djeca - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa troškovima trudnoće, porođaja i usvojenja, odgoja djece i zaštite – brige ostalih članova porodice.

Nezaposlenost - podrazumijeva održavanje prihoda i novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa nezaposlenošću.

Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), koje su specifično namijenjene suzbijanju socijalne isključenosti kada ona nije pokrivena ostalim funkcijama.

Funkcija socijalne zaštite odnosi se na primarnu svrhu za koju se pruža socijalna zaštita, bez obzira na zakonske ili institucionalne odredbe.

Jedinica posmatranja je program socijalne zaštite. Prema definiciji, program socijalne zaštite predstavlja jasan skup pravila koji podržava jedna ili više institucionalnih jedinica, koji regulišu raspodjelu socijalnih davanja i njihovo finansiranje.

Troškovi programa socijalne zaštite su: naknade socijalne zaštite, administrativni troškovi, transferi prema drugim programima i ostali izdaci.

Naknade socijalne zaštite, kao najveći izdatak programa socijalne zaštite, predstavljaju novčane ili nenovčane transfere izvršene od strane programa socijalne zaštite prema domaćinstvima ili pojedincima namijenjeni ublažavanju finansijskog opterećenja od definisanog niza rizika ili potreba.

Socijalne naknade se dijele na naknade koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja i naknade socijalne zaštite koje se dodjeljuju na bazi provjere materijalnog stanja. Prema vrsti socijalne naknade mogu biti novčane ili nenovčane. Novčane naknade se odnose na novčana plaćanja, dok nenovčane naknade se odnose na nadoknade troškova i direktno pružene robe i usluge.

Administrativni troškovi su troškovi na teret programa socijalne zaštite za njegovo upravljanje i vođenje.

Ostali izdaci su različiti izdaci programa socijalne zaštite.

Izdaje Uprava za statistiku (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2, telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Nataša ĐUROVIĆ

contact@monstat.org
